

Az év élőlényei 2018.

A földikutya fajcsoport

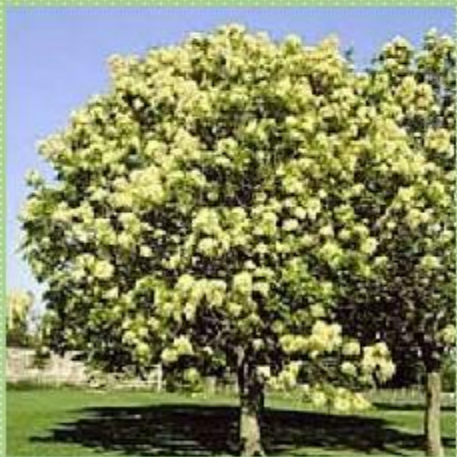
az óriás-szitakötő
(*Anax imperator*)

A vándorsólyom
(*Falco peregrinus*)

A kornistárnics
(*Gentiana pneumonanthe*)

A virágos kőris
(*Fraxinus ornus*)

A süngomba
(*Hericium erinaceus*)

A balin
(*Leuciscus aspius*)

Az elevenszülő gyík
(*Zootoca vivipara vivipara*)

PRENOR Kertészeti és Parképítő Kft.

Kecskemét 2018

Veszélyben a „tuja”! Új és veszélyes kártevők

BOTH GYULA

NÖVÉNYVÉDELMI ÉS AGROKÉMIAI SZAKMÉRNÖK

www.prenor.hu

Kabatina thujae

Didymascella thujina

Pestalotiopsis funerea

Seimatosporium berckmansii

Seridium cardinale

Botryosphaeria dothidea

Heterobasidion annosum

Lamprodila (Palmar) festiva

**Tujaaknázómoly
(*Argyresthia thuiella*)**

Borókaszú (*Phloeosinus aubei*)

Thyridopteryx ephemeraeformis

**Élefa pajzstetű
(*Parthenolecanium fletcheri*)**

Boróka pajzstetű (*Carulaspis juniperi*)

**Fenyő-takácsatka
(*Oligonychus ununguis*)**

**Ciprusfélék kéregtetűje
(*Cinara cupressivora*)**

Boróka-tarkadíszbogár

WANTED

BORÓKA DÍSZBOGÁR
(PALMERA FESTIVA)
DEAD OR ALIVE

AGY-SZIMULÁTOR • IDEGI ÁTJÁRÓ • ÉRGYÁR • GÖRÖG TRAGÉDIA • ÜREXPÓ

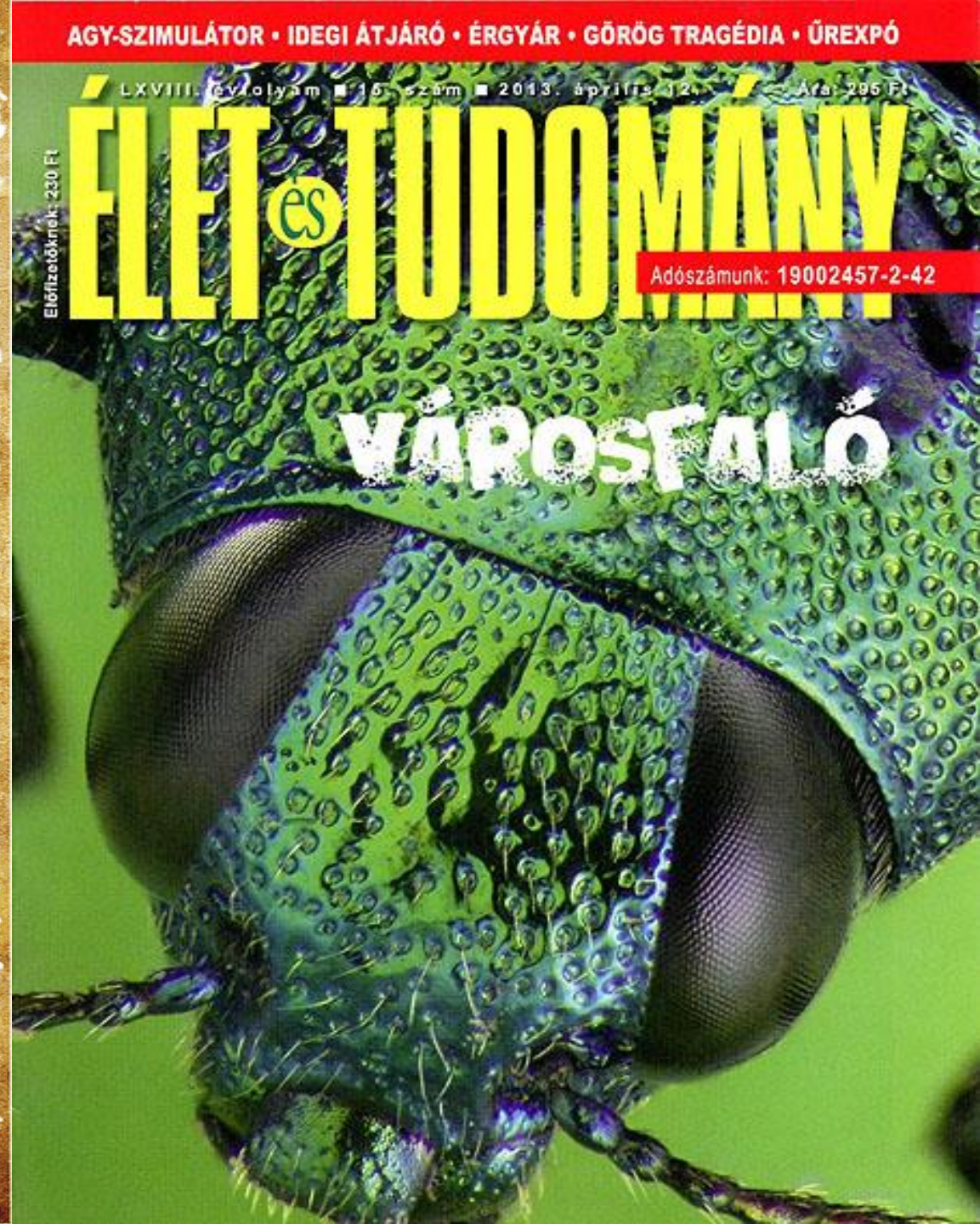
LXVIII. évfolyam ■ 15. szám ■ 2013. április 12. ■ Ár: 295 Ft

Előfizetőknek: 230 Ft

ÉLET ÉS TUDOMÁNY

Adószámunk: 19002457-2-42

VÁROSFALÓ

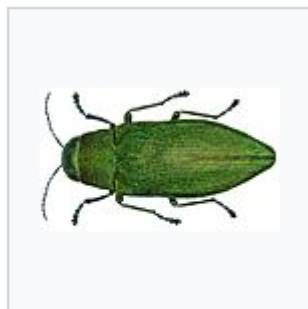

Boróka-tarkadíszbogár

119 Faj él
 hazánkban

Acme

Kisanthobia ariasi curta

Cognatha amoena

*Dicercomorpha
albosparsa*

Palmar holzschuhi

Dactylozodes monterioi

Belionota sumptuosa

Psiloptera roseocarinata

Lamprodila (Palmar) festiva

A boróka-tarkadíszbogárra (*Ovalisia festiva*)

Lamprodila festiva

Lamprodila (Lamprodila) rutilans (Fabricius, 1777) – hársfa-tarkadíszbogár

Dicerca berolinensis (Herbst, 1779) – bükkfa-díszbogár.

A *Chrysobothris affinis* (Fabricius, 1794) – aranypettyes díszbogár főként tölgyfarakásokon figyelhető meg erdeinkben

Az égerfa-díszbogár (*Dicerca alni* [Fischer von Waldheim, 1823])

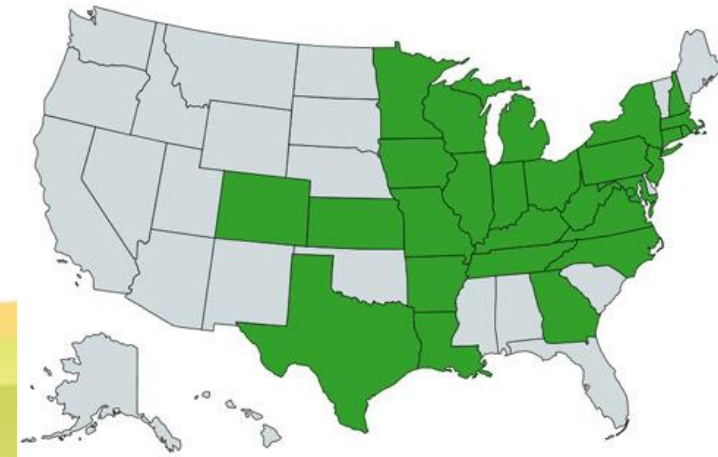
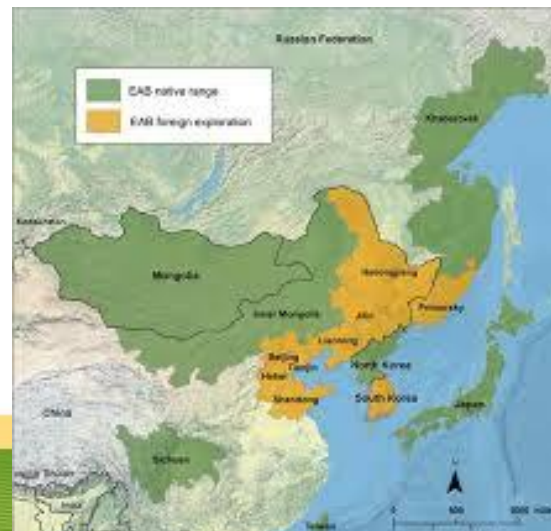
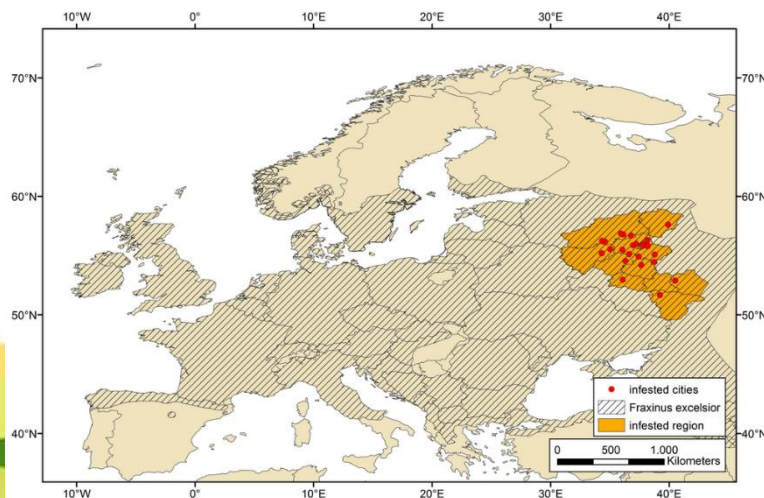

A smaragd kőris kéregrontó (*Agrilus planipennis*)

Az eredetileg ázsiai smaragd kőris kéregrontó az Egyesült Államokban már több millió fa pusztulását okozta. Moszkva felől közelít Magyarország felé.

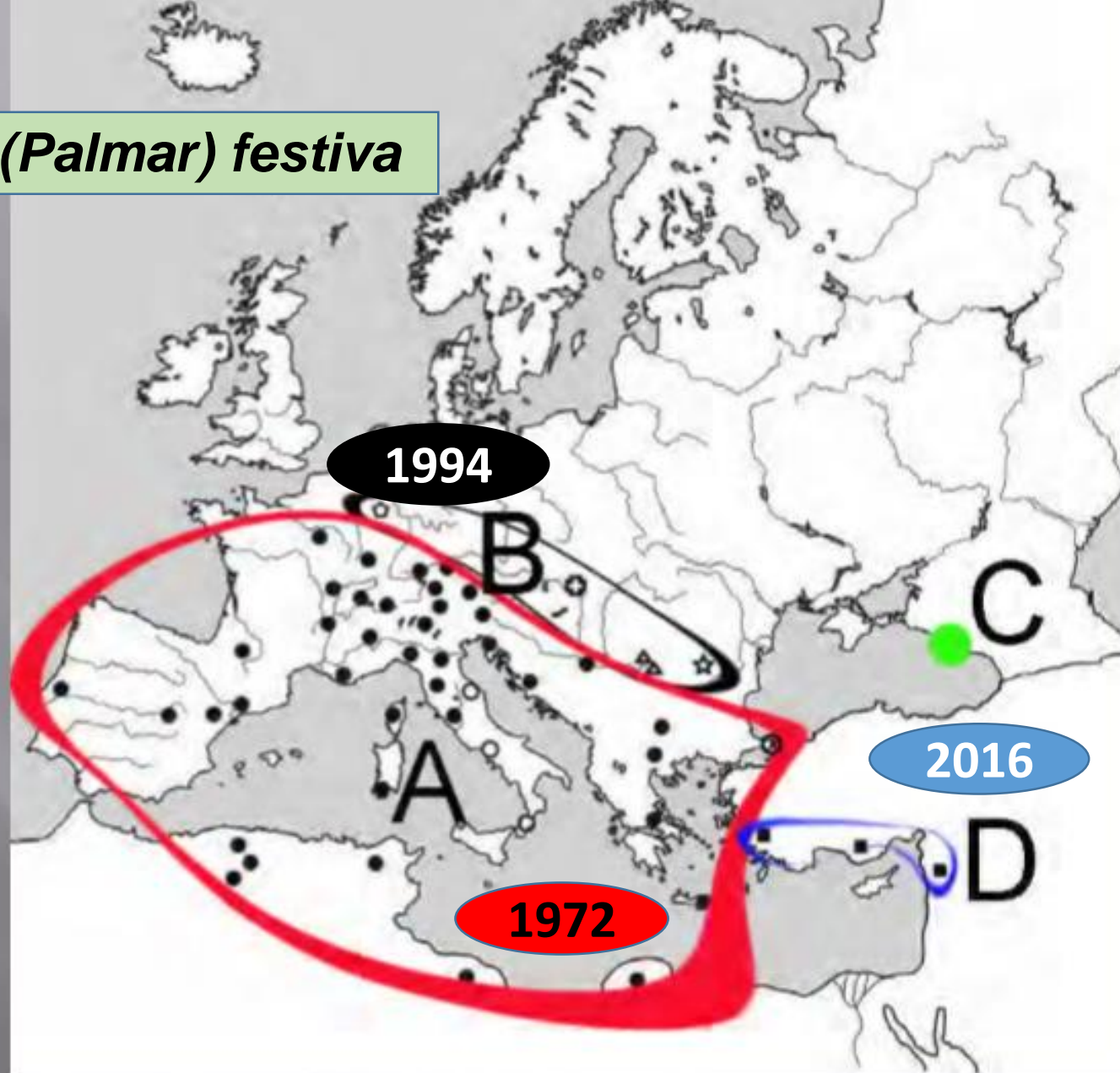
A smaragd kőris kéregrontót (*Agrilus planipennis*) 2007-ben észlelték először Moszkva környékén,

Lamprodila (Palmar) festiva

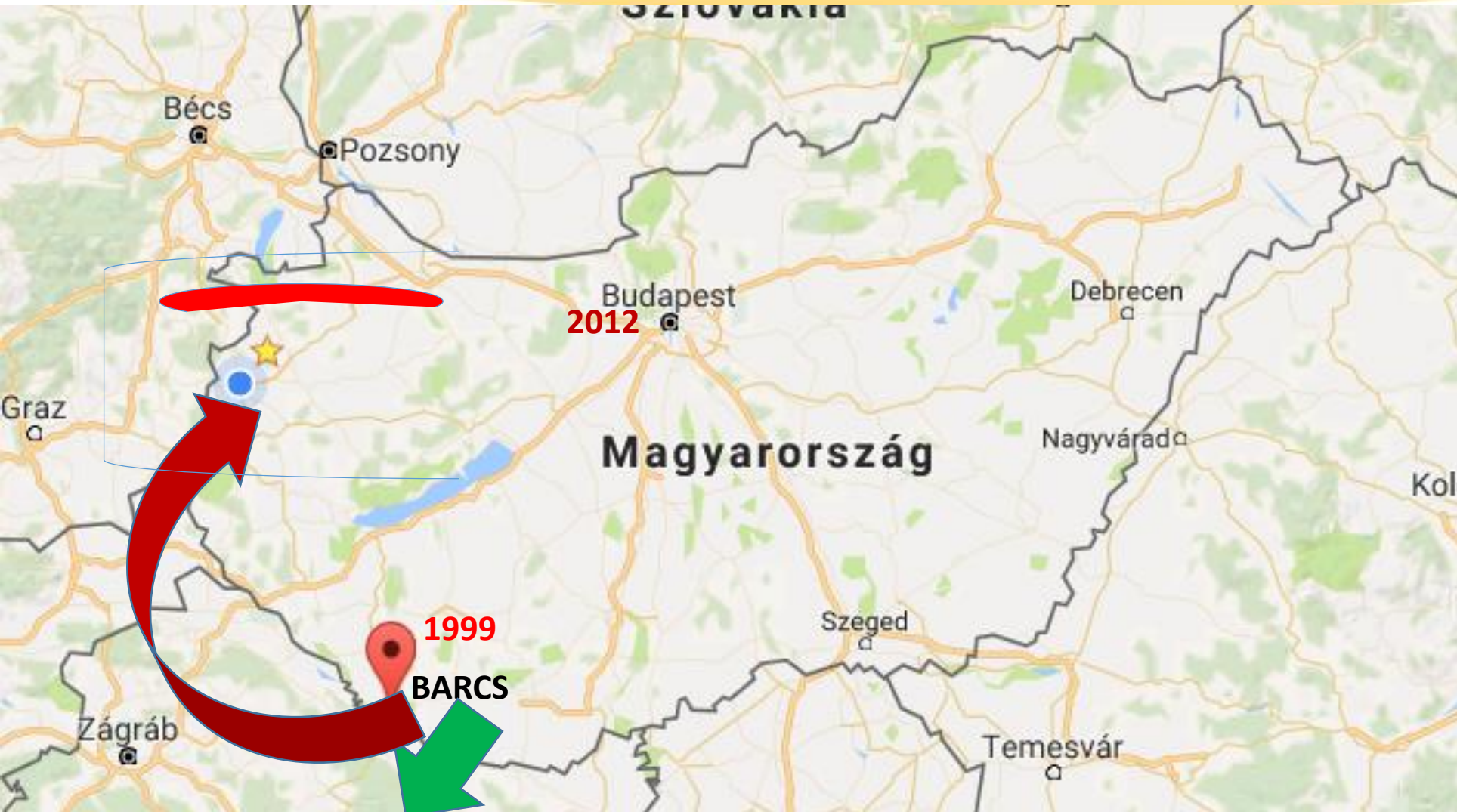
Szerbia
Horvátország
Szlovénia

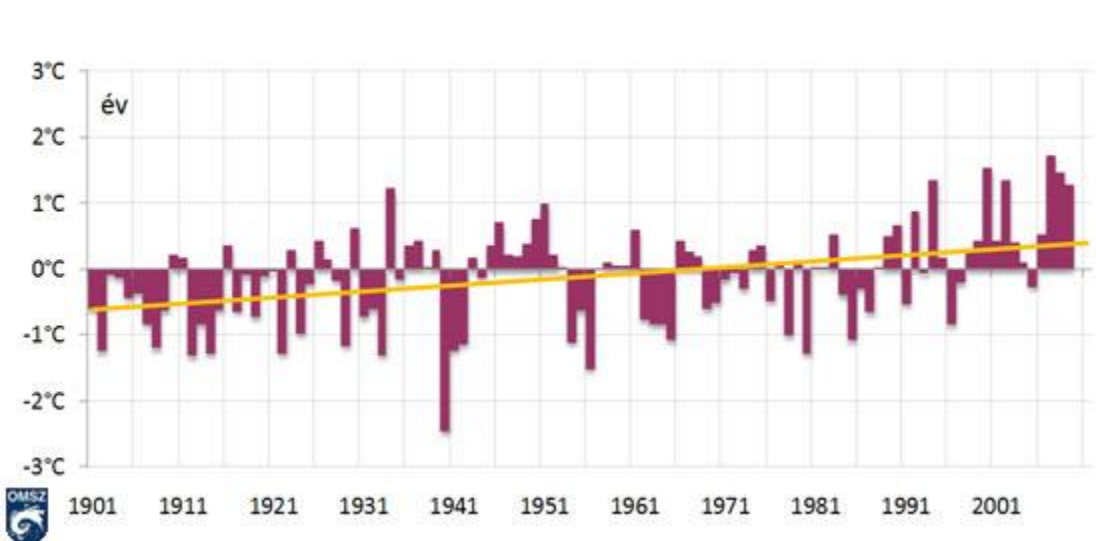
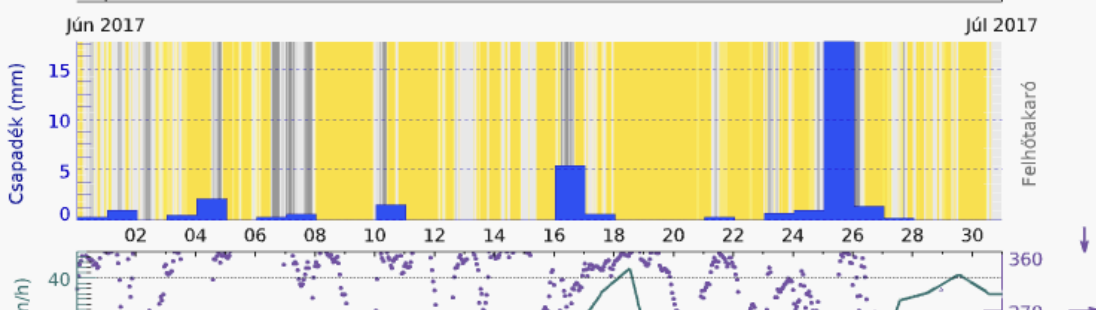
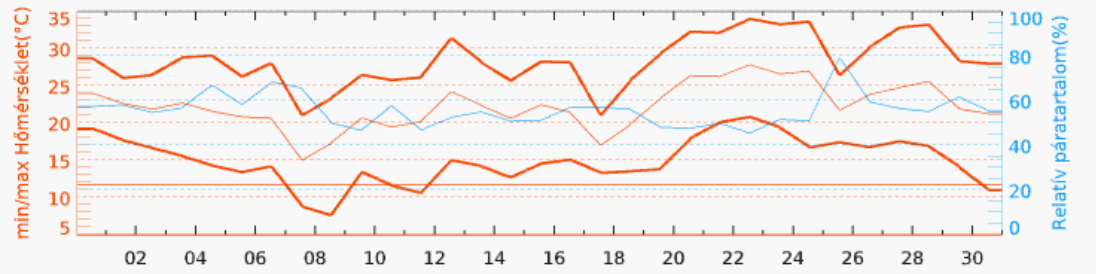

A – ареал *L. f. festiva* по Hellrigl (1972) и Curletti (1994); B – новые находки в Европе по Nitzu et al. (2016); C – первые находки на территории РФ; D – ареал *L. f. holzschuhi*

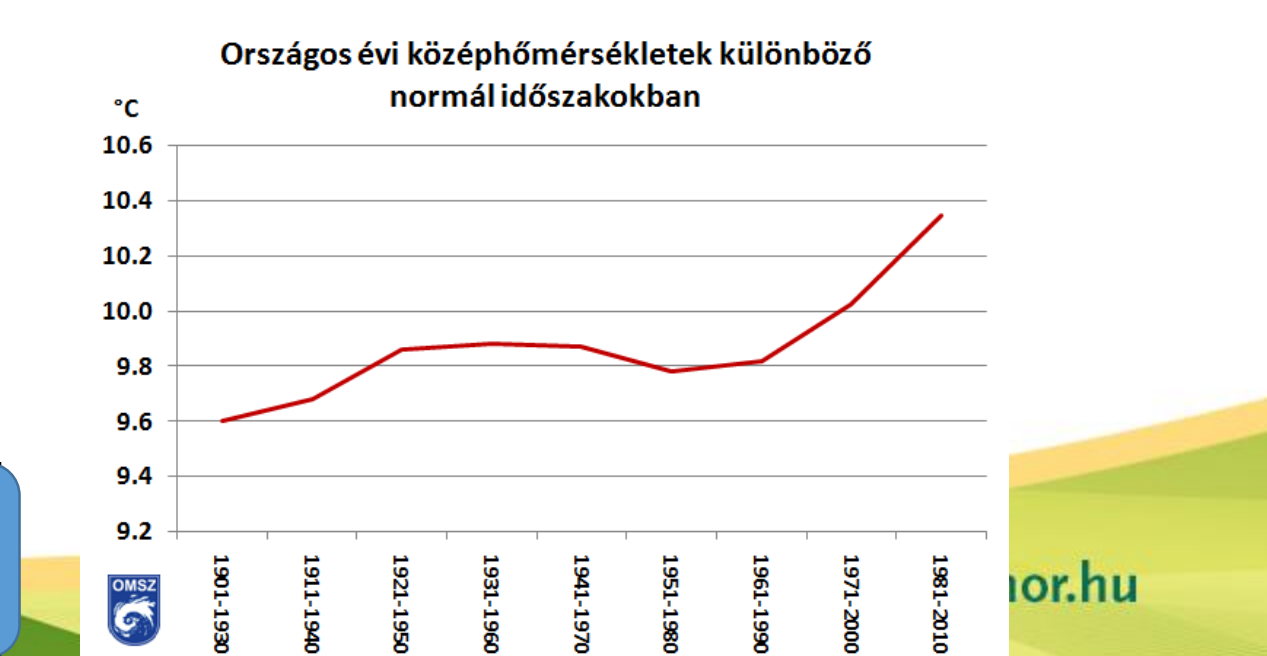
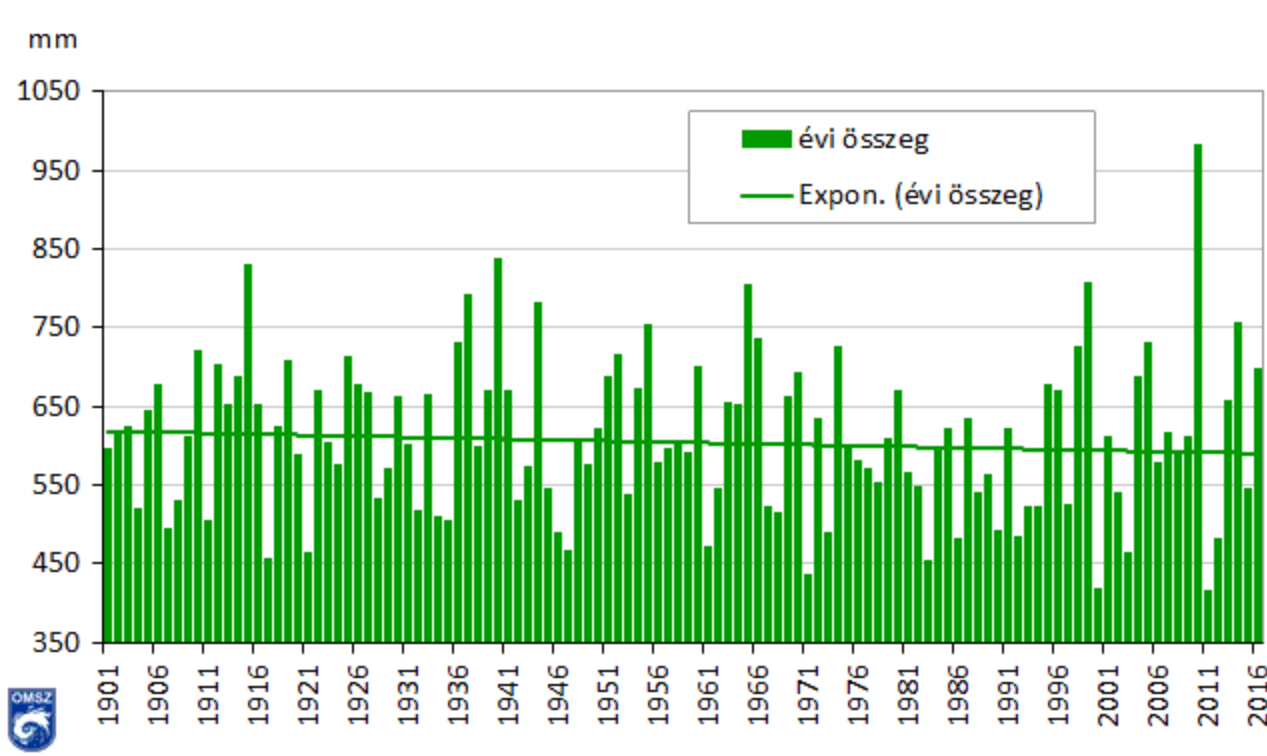

Boróka-tarkadíszbogár

Egy év alatt kifejlődött a nemzedék. Nem fejlődött 2 évig.

Boróka-tarkadíszbogár (*Lamprodila festiva*)

A díszbogaraknak Magyarországon 119 fajt ismerjük,

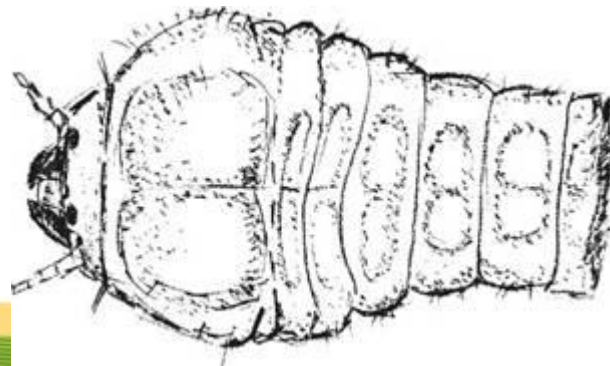
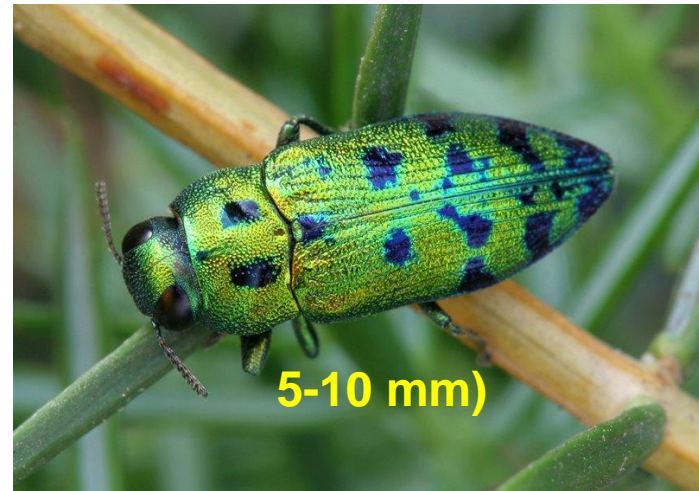
Chamaecypris

Thuja occidentalis

Thuja orientalis

Juniperus communis

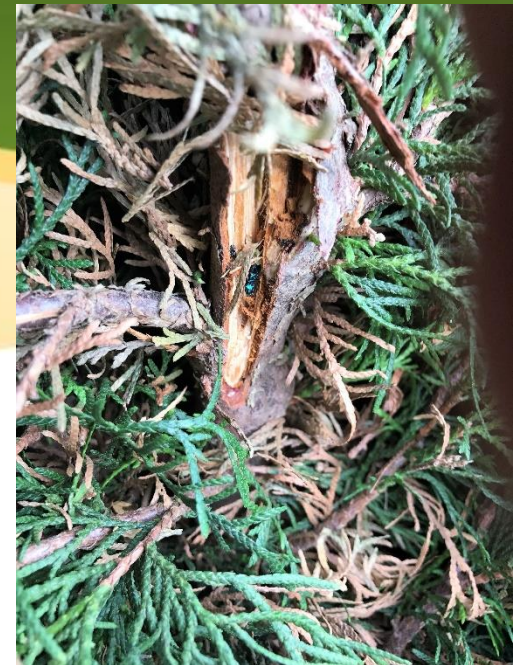
Juniperus scopulorum

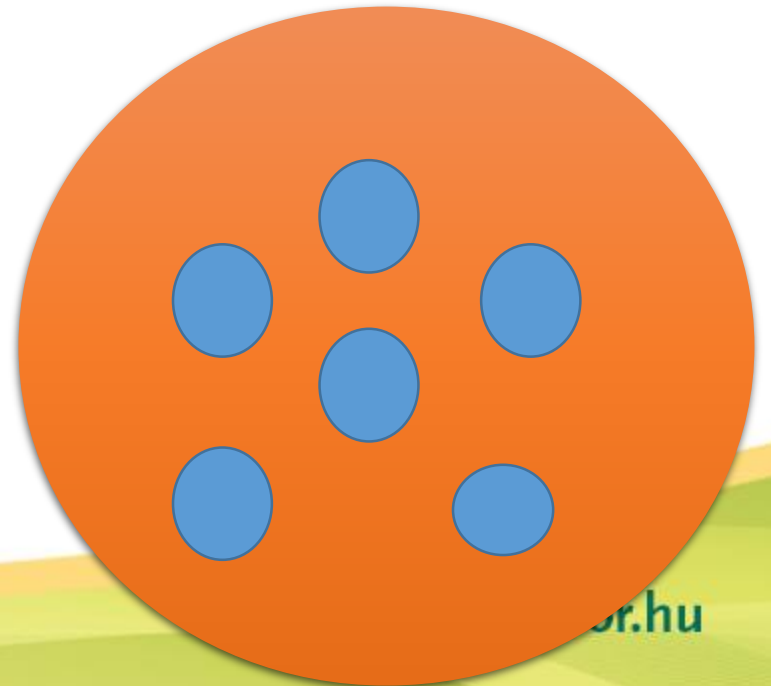
Boróka-tarkadíszbogár

Egy egyed kifejlődése 1-2 évig tart.

**4-6 tojás
120-150/év
3 párosodás**

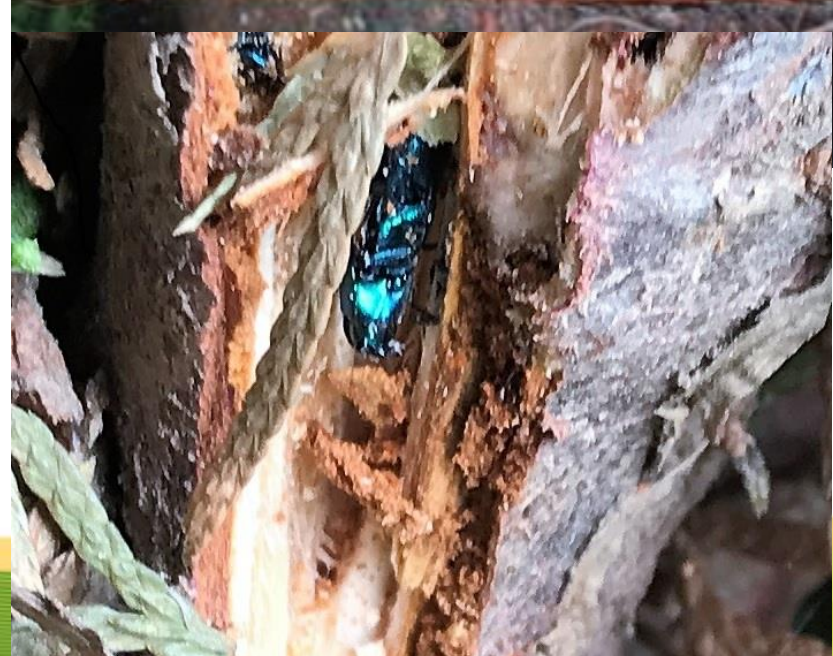

Boróka-tarkadíszbogár (*Lamprodila festiva*)

Előrejelzés Boróka-tarkadíszbogár + Védekezés a szú bogarak ellen

elpusztult egyedeket lehet kihelyezni, amelyen egy perc körüli időtartamot tartózkodtak a bogarak

Feromon, aggregációs csapda

Contact sex pheromone

[Agrilus planipennis](#) Kőrös díszbogár

Aggregációs
pheromone

Sok anyag
kipróbálása

ethyl alcohol

Külföldi drága
beszerzések

alpha-caryophyllene

Évtizedeket kell
behozni időben

alpha-cubebene

Érdekesség, hogy nemcsak a hímek kutatnak nőstények után, hanem kisebb számban ugyan, de a nőstények is keresik a hímeket.

Ha nem táplálkozik az imágó, érdemes e keresni aggregációs feromont? Illat, vagy szín alapján találja meg a tojásrakó helyet?

VÉDEKEZÉS

A kártevő elleni védekezést eddig nehezítette, hogy 2016 júliusáig védett állatként volt nyilvántartva

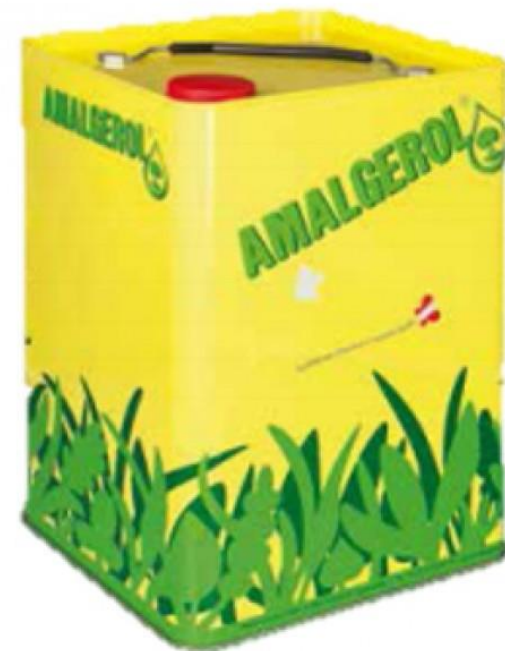
Esőben nem repül, a vizet nem szereti

Illat elfedés

Kutatás

Van e érési táplálkozás

Ha van akkor virágpor?

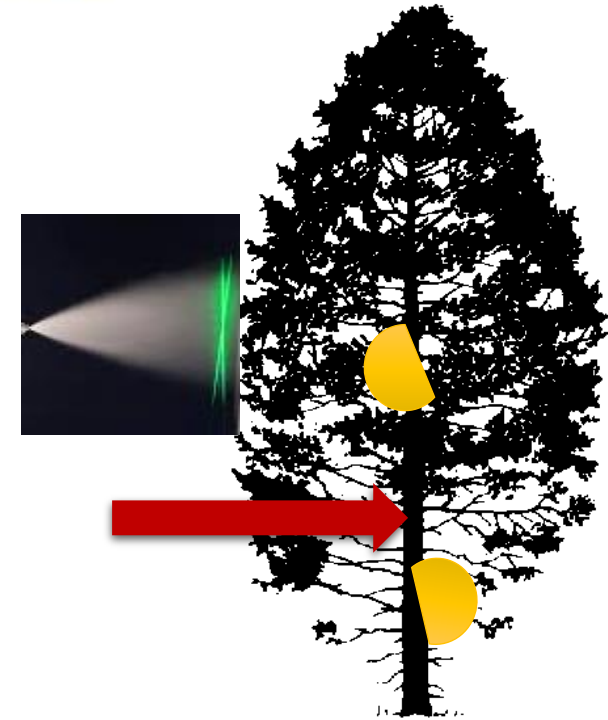

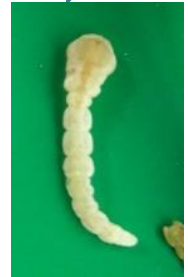
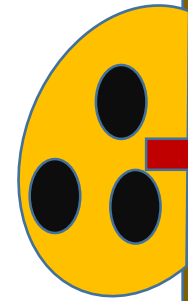
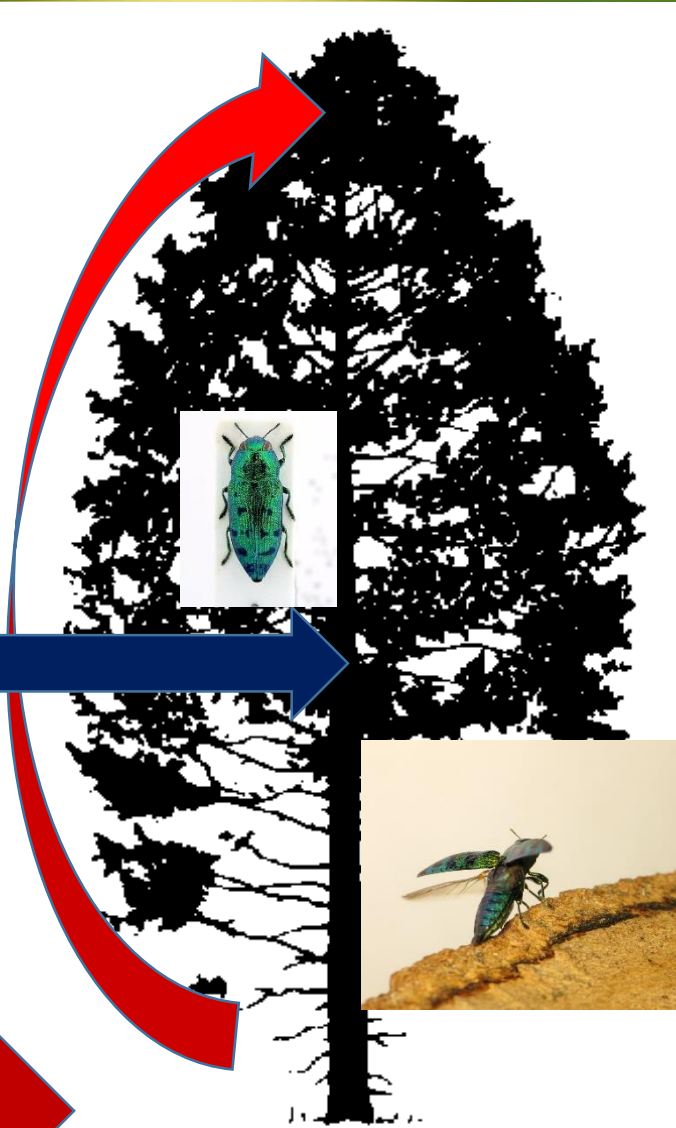
Tudjuk e mérgezni a táplálékot?

Kijuttatási problémák

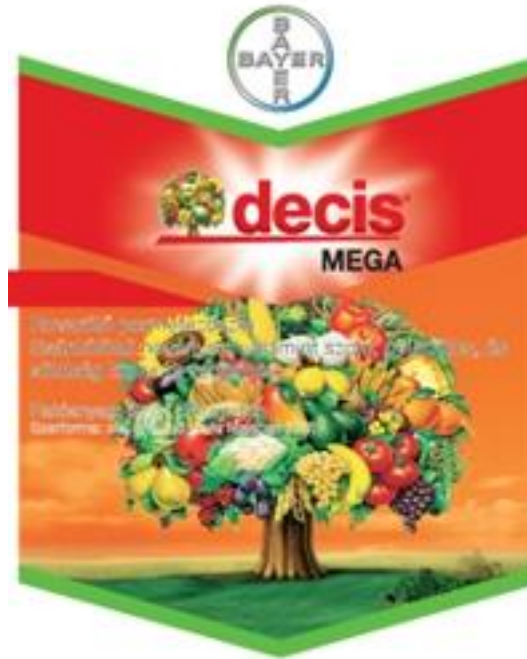

Gyorsan repül

Repellens

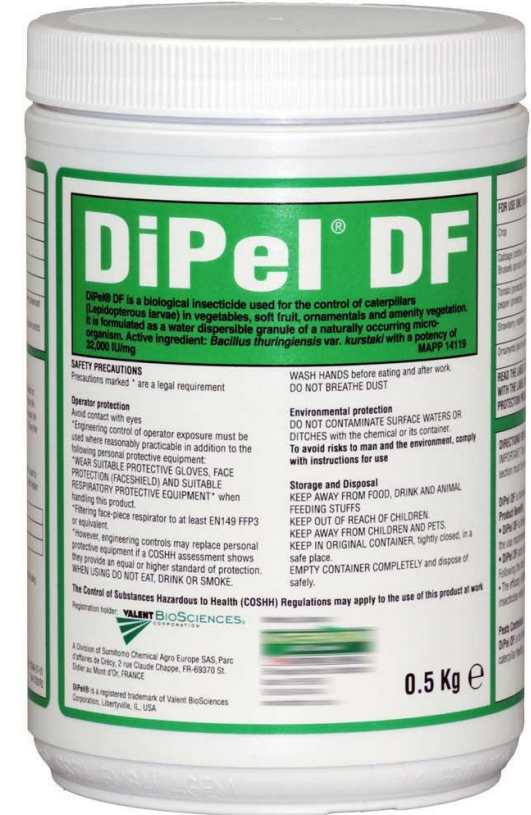

BIOLÓGIAI LEHETŐSÉGEK

Bacillus

thuringiensis (Bt)

DiPel® DF

DiPel® DF is a biological insecticide used for the control of caterpillars (Lepidopteran larvae) in vegetables, soft fruit, ornamentals and amenity vegetation. It is formulated as a water dispersible granule of a naturally occurring micro-organism. Active ingredient: *Bacillus thuringiensis* var. *kurstaki* with a potency of 32,000 IU/mg MAPP 14119

SAFETY PRECAUTIONS

Precautions marked * are a legal requirement

Operator protection

Avoid contact with eyes
Engineering control of operator exposure must be used where reasonably practicable in addition to the following personal protective equipment:
WEAR SUITABLE PROTECTIVE GLOVES, FACE PROTECTION (FACESHIELD) AND SUITABLE RESPIRATORY PROTECTIVE EQUIPMENT when handling this product.
*Filtering face-piece respirator to at least EN149 FFP3 or equivalent.

*However, engineering controls may replace personal protective equipment if a COSHH assessment shows they provide an equal or higher standard of protection. WHEN USING DO NOT EAT, DRINK OR SMOKE.

The Control of Substances Hazardous to Health (COSHH) Regulations may apply to the use of this product at work

Registration holder: **Valent BioSciences**

A Division of Sumitomo Chemical Agro Europe SAS, Parc d'Innovation de Celles, 2 rue Claude Chappe, FR-69370 St. Omer la Plaine, FRANCE

DiPel® is a registered trademark of Valent BioSciences Corporation, Libertyville, IL, USA

WASH HANDS before eating and after work. DO NOT BREATHE DUST

Environmental protection

DO NOT CONTAMINATE SURFACE WATERS OR DITCHES with the chemical or its container. To avoid risks to man and the environment, comply with instructions for use

Storage and Disposal

KEEP AWAY FROM FOOD, DRINK AND ANIMAL FEEDING STUFFS
KEEP OUT OF REACH OF CHILDREN
KEEP AWAY FROM CHILDREN AND PETS.
KEEP IN ORIGINAL CONTAINER, tightly closed, in a safe place.
EMPTY CONTAINER COMPLETELY and dispose of safely.

0.5 Kg e

Boróka-tarkadíszbogár

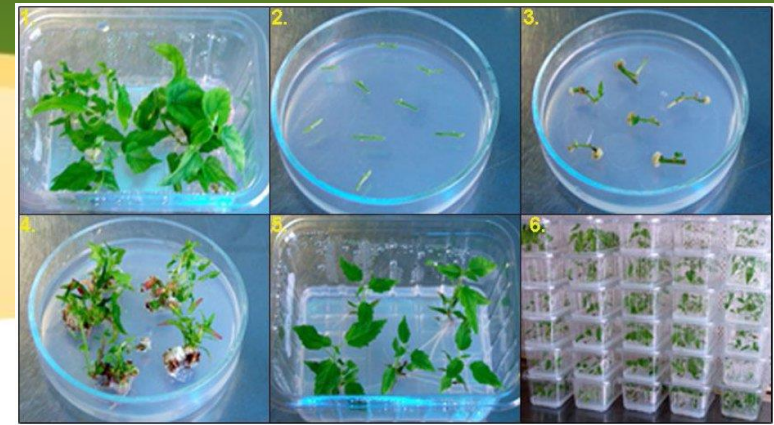
Metacolus unifasciatus (Hymenoptera, Pteromalidae)

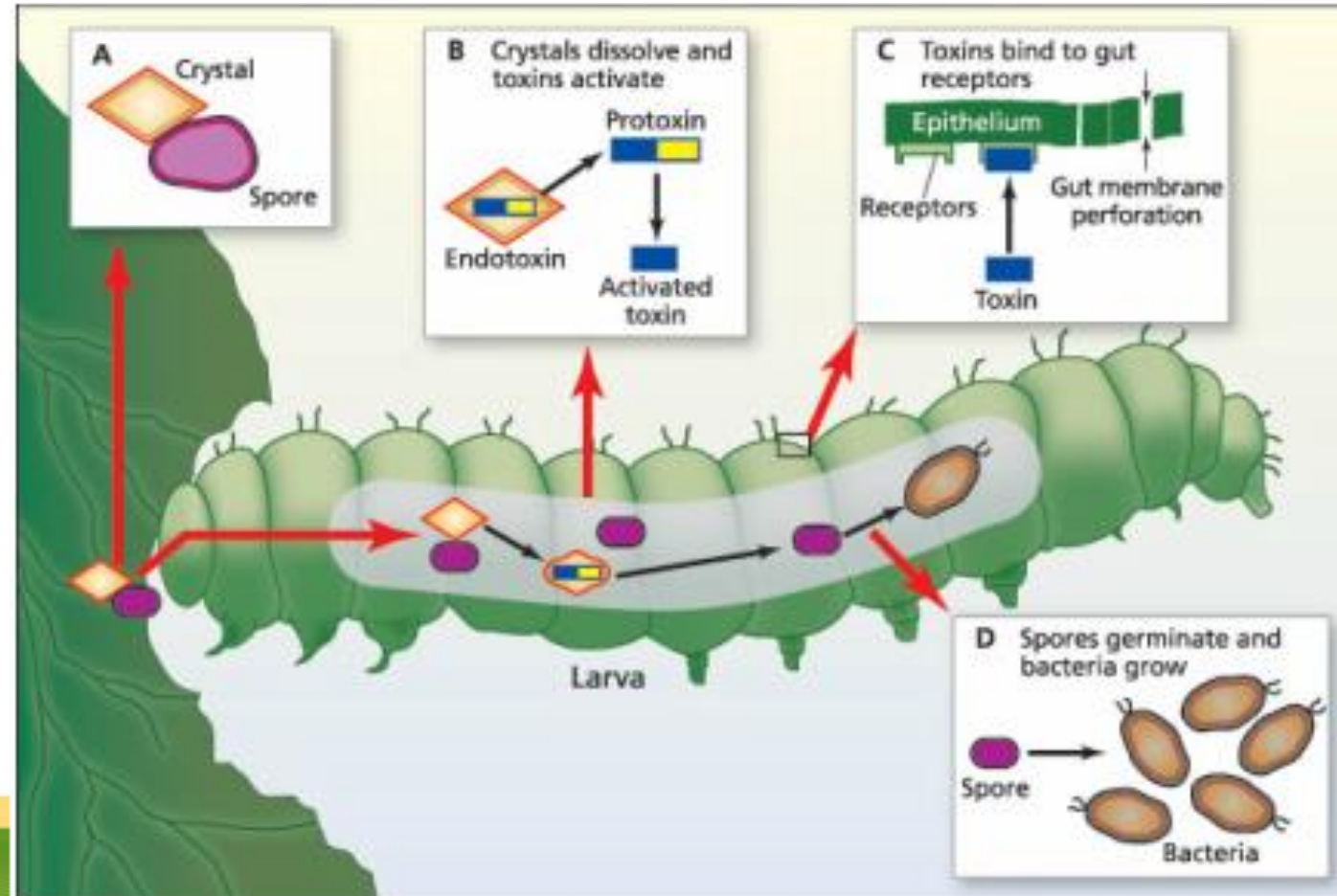
Sterilizált hímek!!!!????

MIKROSZAPORÍTÓ LABORATÓRIUM

? ? ? ? ? ? ? ?
GMO
? ? ? ? ? ? ? ?

Műbogarak

vizuális tájékozódás a kulcsinger

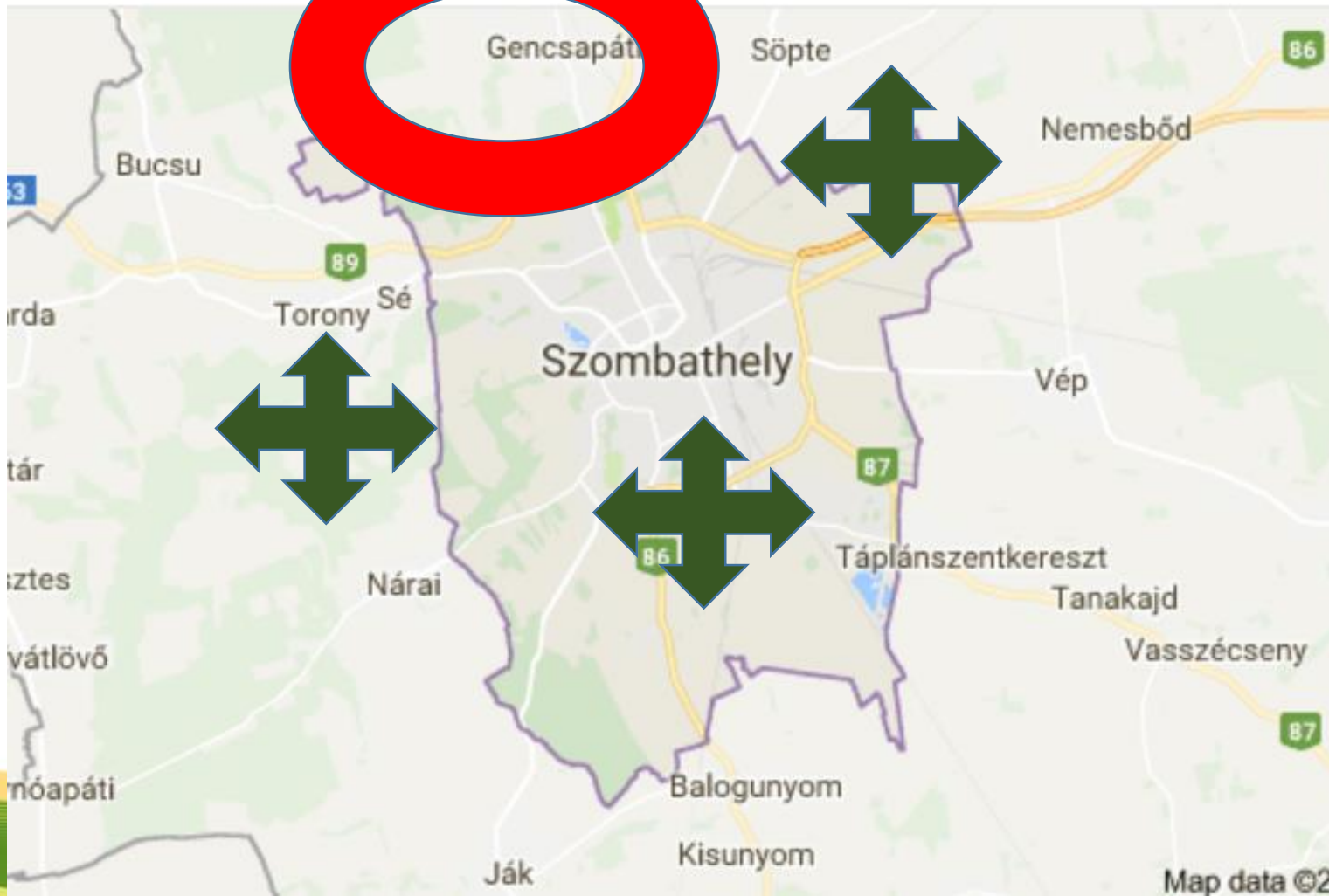
nőtényt idéző sziluettet megközelítik a hímek, de nem szálltak le!
leszálláshoz a nőstény külső kitinvázának anyagszerkezeti sajátosságaiból fakadó fénytörésre is szükség volt

illatanyagok és a testfelépítés finom részleteinek a hiánya miatt a bogarak a nanométeres pontosságú modellre történő leszállás után körülbelül két másodperc alatt ismerték fel a cselt

A megfelelő csalétek fejlesztéséhez, vagyis a “műbogarak” nagy tételben való gyártásához több tudományterület: a fénytan, az anyagtudomány, az ökológia új kutatási eredményeire is szükség lesz, ezért leghamarabb **öt-tíz év alatt képzelhető el** az ismeretek hasznosítása

Összefogás

Szőlő aranyszínű sárgaság *Grapevine flavescence dorée*

Selyemfényű puszpángmoly (*Cydalima perspectalis*)

Szombathelyi önkormányzat

Vágjuk ki a buxust

Vágjuk ki a Thuját(?)

**Ha a védekezés megoldódik a faiskolában,
-a lakosság vásárol e thuját?
- A lakosság tud e biztonságosan védekezni a bogár ellen?**

**Várható
rovarok**

EU karantén

Amerikai szú –
Gnathotrichus materiarius

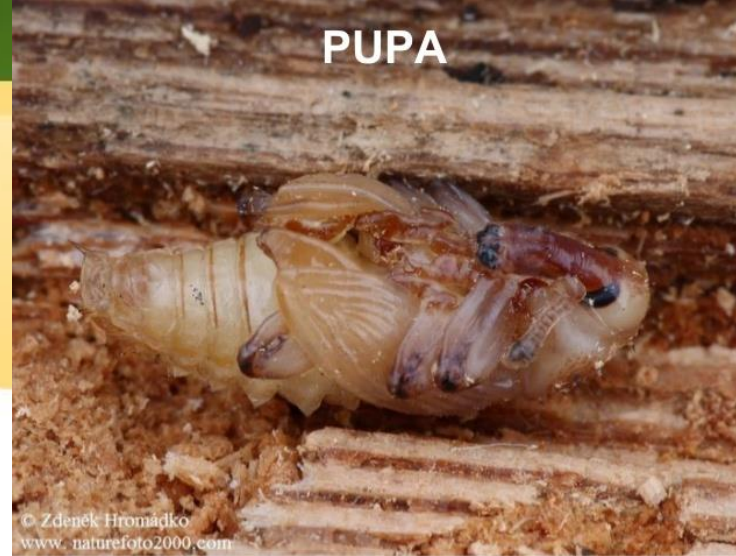

Szemölcsös szú
– *Xylosandrus crassiusculus*

Pissodes strobi Peck (Coleoptera: Curculionidae)

Curculionidae *Pissodes strobi*

1 mm

Fenyőbogarak

A Kárpát-medence hegy- és vízrajza az Árpád-házi királyok idején

Őshonos vagy
régóta itt lévők

1 : 5 500 000 100 km

Boróka-háncscincér – *Phymatodes glabratus*

A nagy- és kis tujaszú habitusa

Borókaszú

Phloeosinus aubei Perris (2-2.8 mm)

Phloeosinus thujae Perris (1.5-2.4 mm)

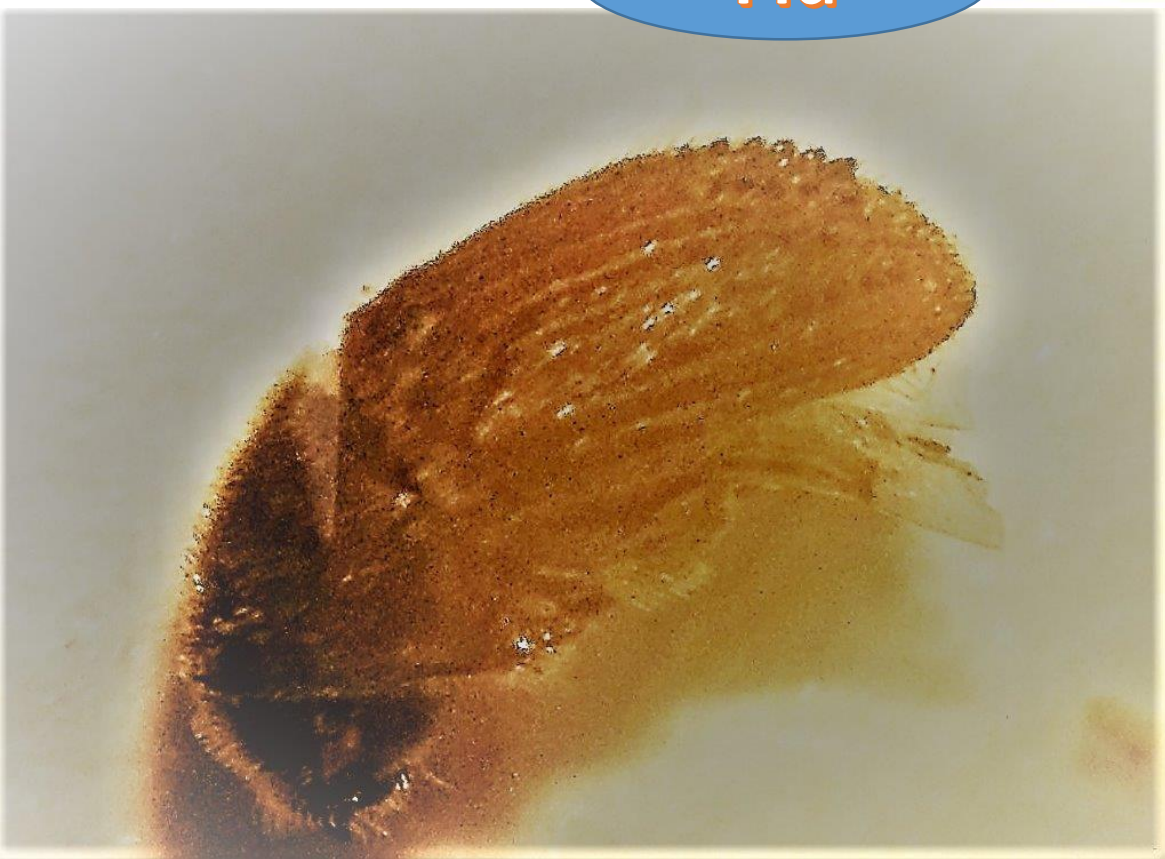

Borókaszú (*Phloeosinus aubei*)

Fiú

Lány

© Thomas Schuster

Miért veszélyes kártevő?

- 1.) tömeges felszaporodás**
- 2.) vektor (Seiridium cardinale) “cypress canker”**
- 3. Még nem teljesen ismerjük az életmódját!**

Kártételét mikor észlelték először hazánkban?

1992, Keszthely, Szombathely, Budapest

Rakk és Bürgés, 1994,

Reiderné és Podlussány, 1994,

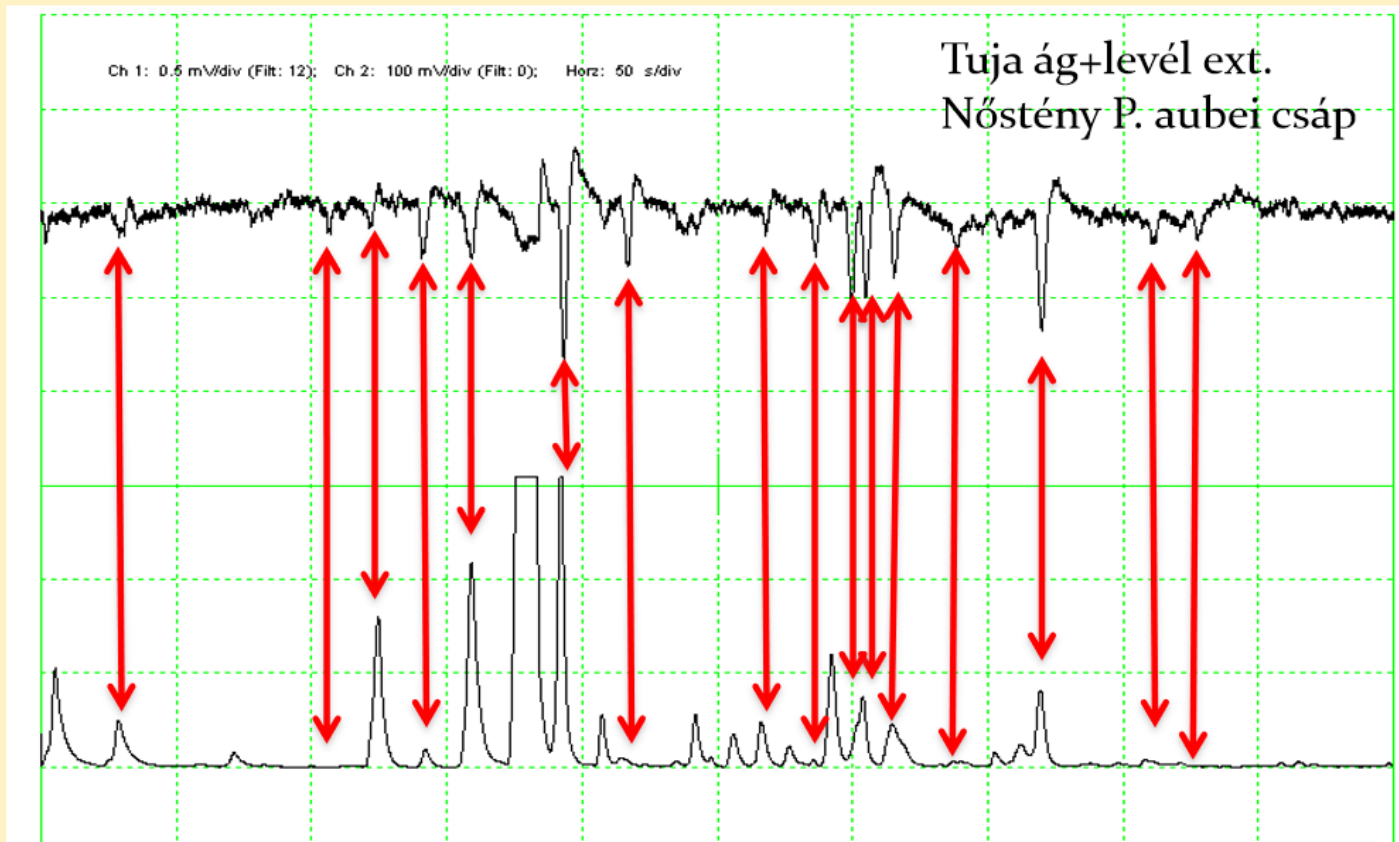
Both és Farkas, 2005

A Smaragd tuja illatanyag komponensek azonosítása és szintetizálása megtörtént

Csáp jele

FID jele

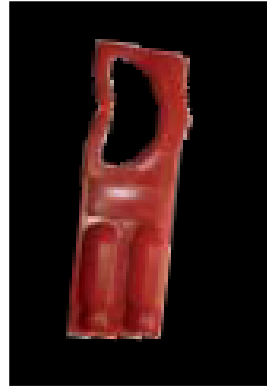

Szűbogararak

Ips typographus

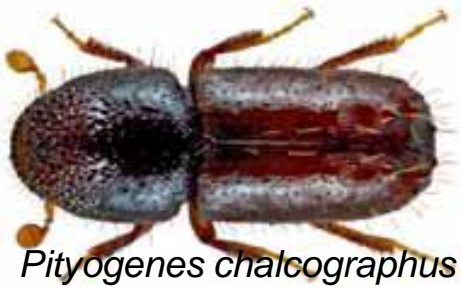
Ampulle

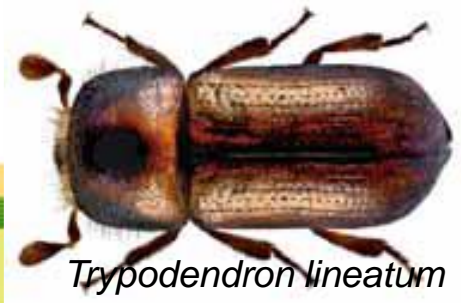
Tube

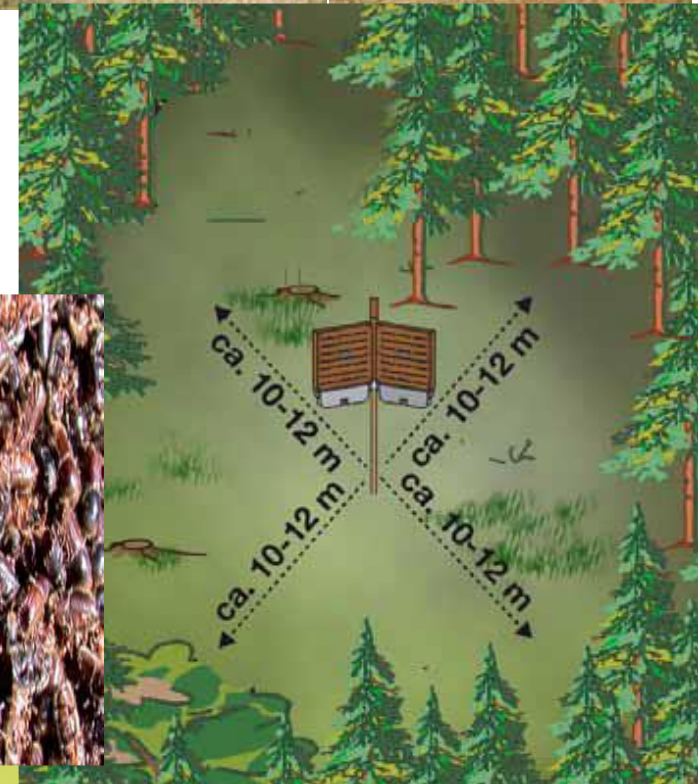
Standard
Dispenser

Pityogenes chalcographus

Trypodendron lineatum

Élefa pajzstetű (*Parthenolecanium fletcheri*)

Fenyő-takácsatka (*Oligonychus ununguis*)

Kabatina thujae

Didymascella thujina

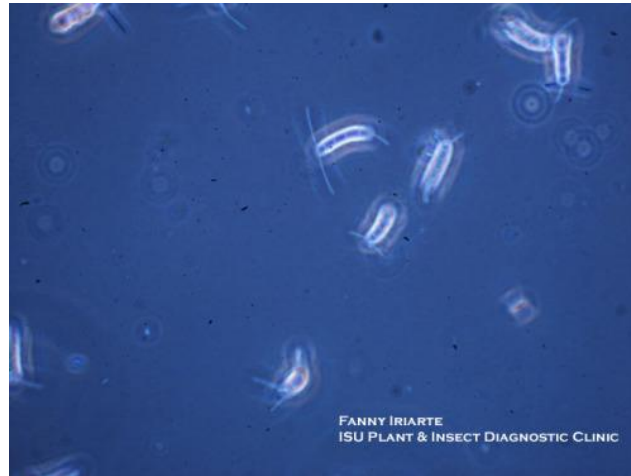
Phomopsis juniperovora

Pestalotia spp.

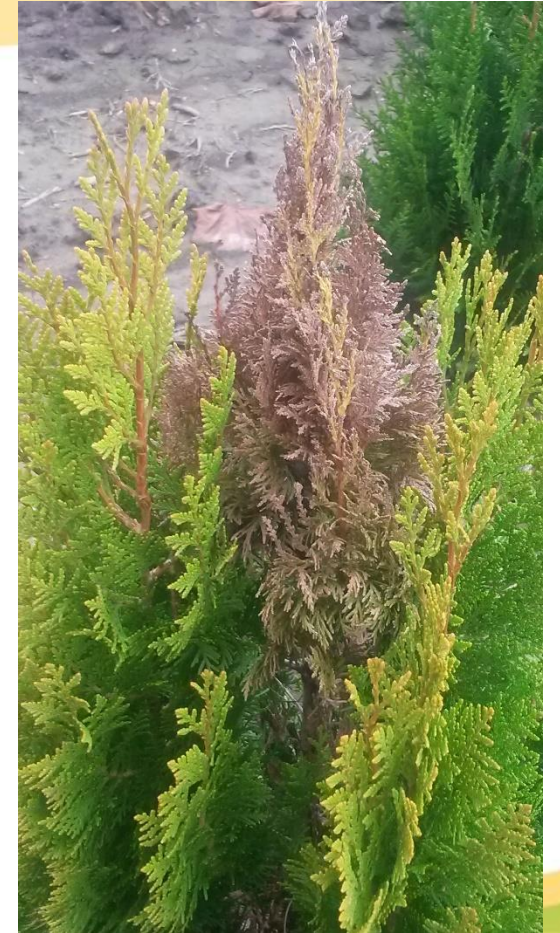
Pestalotiopsis funerea

Seimatosporium berckmansii

Coryneum berckmansii

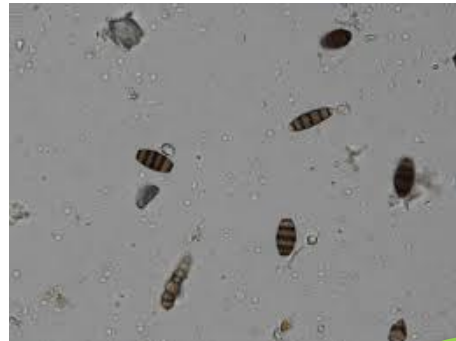
Seiridium

Seiridium cardinale

Cupressocyparis leylandii

Seiridium cupressi

Seiridium unicorne

Seiridium canker

Cryptomeria

KONIDIUMOK
Szél, eső,
rovarok

Thuja spp.

Juniperus spp.

Chamaecyparis lawsoniana

Seridium

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!